No. 113. ANNO 1850. **ARNHEMSCHE COURANT.** Woensdag 12 Junij.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *7 juni.* Ter verhindering van nieuwe bloedige botsingen tusschen de hier in garnizoen liggende Pruisische troepen en de manschappen van het Frankforter linie-bataillon, zijn de militaire autoriteiten op den gelukkigen inval gekomen, om eene verzoening tusschen dezelve te bewerkstelligen. Tot dat einde werd gisteren avond op eene naburige vlakte een verbroederingsfeest gevierd, bij welke gelegenheid de luitenant-kolonel *Olberg*, tot de onder zijn bevel staande Pruisische troepen, alsmede tot het Frankforter linie-bataillon eene krachtige aanspraak hield, waarin hij dezelve tot eensgezindheid en goede kameraadschap vermaande, en een *vivat* uitbragt ter eere van de onderscheidene officieren en soldaten van het garnizoen. Hierop reikte hij de hand aan den luitenant-kolonel *Busch*, bevelhebber van het Frankforter linie-bataillon, waarop van weerskanten de soldaten een luid *hoera* deden hooren. De Pruisische troepen namen vervolgens het Frankforter bataillon in hun midden, en trokken onder eene vrolijke muziek de stad weder in. Hierdoor is nu een einde gemaakt aan de bestaan hebbende geschillen, die zich waarschijnlijk niet weder herhalen zullen.

— De groothertog van Darmstadt bevindt zich sedert eergisteren te Kassel, om nader met den keurvorst ruggespraak te nemen wegens het al of niet verblijven bij de Pruisische Unie. Ten aanzien van den minister *Hassenpflug*, die zeer Oostenrijksch gezind is, verneemt men, dat zijne positie hagchelijker wordt. Hij heeft niet alleen de Kamer, maar tevens den adel en de bureaucratie tegen zich. Daarentegen oefent hij bij voortduring grooten invloed op den keurvorst uit, wiens zwakke zijde hij kent, en tot zijn voordeel weet te gebruiken. De regering dringt thans bij de Kamer aan op hare toestemming tot het sluiten eener leening ten bedrage van 750,000 rijksd.; de Kamer schijnt hiermede geen haast te maken, daar zij, na dit geld bewilligd te hebben, hoogstwaarschijnlijk ontbonden zal worden. Zoo als de zaken thans in Duitschland staan, wordt aldaar alles opgelost, behalve de Duitsche quaestie.

— In Lombardije heeft de regering het plan eener gedwongen leening in zoo verre opgegeven, dat het nog ontbrekende over de onderscheidene gemeenten op voordeelige voorwaarden zal verdeeld worden. — In Venetië heeft men bemerkt dat, nadat de aanslag op het leven van den Koning van Pruisen aldaar was bekend geworden, men weder vele personen in het openbaar zag verschijnen met roode doeken om den hals en hoedbanden van dezelfde kleur. Overigens heerscht in deze stad, zoo wel als in geheel Lombardije, de volmaaktste rust. Onder de vele aldaar aanwezige vreemdelingen bevindt zich mede de maarschalk *Marmont*.

Frankfort, *8 juni.* Zeer treurig luiden de berigten over den kwijnenden staat des handels in het groothertogdom Baden, bijzonder te Mannheim, waar de expediteurs schier niets meer te doen hebben. Het lossen en inladen der schepen gaf vroeger een vast en ruim middel van bestaan aan een aantal lieden uit de arbeidende klasse der ingezetenen. De eenige affaire van belang, die nog gedaan wordt, ontstaat uit den handel in hout, waarin zich sedert eenigen tijd eene buitengewone levendigheid vertoont.

— De jongste berigten uit Leipzig luiden hoogst bevredigend voor den boekhandel, die sedert twee jaren zeer in verval was geraakt. Men roemt zeer de naauwgezetheid, waarmede de buitenlandsche boekhandelaars, met uitzondering van de Oostenrijksche en Russische, aan hunne geldelijke verpligtingen voldoen. Bij de eerstgenoemde is dit een natuurlijk gevolg van de schaarschte des gelds in Oostenrijk, terwijl in Rusland de boekhandel bijna vernietigd is, ten gevolge van de uiterst strenge maatregelen der regering, ten aanzien van het debiet van vreemde werken. — In Leipzig wordt een groot gebouw opgerigt, bestemd om tot entrepôt voor allerlei koopwaren te dienen; hetzelve zal uit vijf verdiepingen bestaan en is berekend voor de berging van ten minste 500,000 kwintalen. De kosten zijn op ƒ 200,000 geraamd. Er heerscht veel levendigheid in den wolhandel, waarvan reeds zeer beduidende hoeveelheden voor Nederlandsche, Engelsche en Amerikaansche rekening zijn aangekocht.

— Volgens een te Stuttgart in omloop zijnde gerucht, was in het park van het slot Rosenstein, waar de Koning zich thans ophoudt, weder een persoon gearresteerd, bij wien men wapens heeft gevonden.

Berlijn, *7 juni.* Het officieele dagblad van heden bevat eene verordening tot beteugeling van de misbruiken der drukpers. De postdirecteuren zijn niet verpligt bestellingen van dagbladen en tijdschriften aan te nemen; de bepaling van het reglement van 17 januari 1845, volgens welke boekhandelaren, drukkers houders van leesbibliotheken, enz. tot de uitoefening van deze bedrijven een bijzonder verlof van de regering noodig hebben, is door de artikelen 24 en 108 der constitutie van 5 december 1848, niet vervallen, maar bestaat nog in hare volle kracht; het verspreiden van drukschriften van alle soort, buiten den Pruisischen staat verschijnende, kan door den minister van Binnenlandsche Zaken verboden worden. Voorts worden de uitgevers van dagbladen en maandwerken verpligt tot het stellen van een borgtogt, welke voor de dagbladen in steden van den eersten rang bedraagt 5000 rthl., in steden van den tweeden en derden rang 3000 en 2000 rthl. en op alle andere plaatsen 1000 rthl. Bladen, uitsluitend bestemd tot opname van advertentiën, officiële bekendmakingen enz., zoo ook die van een zuiver wetenschappelijken aard, zijn van deze verpligting uitgesloten. Ook de uitgevers der thans bestaande dagbladen zijn verpligt bovengenoemden borgtogt te stellen, waartoe hen echter een tijd van 4 weken wordt gegeven, te rekenen van den dag der afkondiging dezer wet af. In den aanhef van dit reglement wordt gezegd, dat de vrijheid der drukpers sedert eenigen tijd door lieden, ongeschikt om de tolken der openbare meening te zijn, op eene wijze wordt misbruikt, dat daaruit voor de goede orde en welvaart in den Staat, voor de openbare veiligheid en zedelijkheid gevaren van allerlei aard moeten ontstaan. Daartegen zou wel het meest doeltreffend geweest zijn, eene uitgebreide wet op de drukpers, doch was het niet raadzaam toegeschenen zonder voorafgaande overeenstemming van alle factoren der wetgeving en zonder openbare beraadslagingen, daartoe over te gaan, weshalve de regering zich voorloopig tot bovenstaand reglement had meenen te moeten bepalen. Voorts wordt nog gezegd, dat ook dit reglement, later aan de goedkeuring der Kamers zal onderworpen worden.

Berlijn 8 juni. Schwerin, Baden en de beide Hessen hebben hunne gevolmagtigden bij het Vorsten-Congres nog niet benoemd. De reeds benoemden zullen inmiddels zich reeds in de volgende week constitueren. De heer *v. Lepel* (Darmstadt) was zeer verwonderd te vernemen dat zijn landgenoot, *v. Dallwigk*, in het Frankfortsche plenum zitting heeft genomen, zonder zijne instructiën te toonen, welke de heer *v. Thun* ook niet verlangde te zien. *Von Lepel* hoopt nog op eene mogelijke intrede in het vorstencollegie.

— De gisteren uitgevaardigde wet op de drukpers heeft groot opzien gebaard en begint reeds toegepast te worden. Naar men verneemt, zou zoowel de ochtend- als de avonduitgave van de *National Ztg.* in beslag zijn genomen. In Frankrijk beriep zich het ministerie *Richelieu* bij de wet op de drukpers van 1815, (*sur les cris séditieux et provocations alarmantes*) op art. 63 van het charter, hetwelk over exceptionele regtbanken handelt. Het Pruisische ministerie beroept zich insgelijks op art. 63 der constitutie, om de tegenwoordige drukpers-wet in te voeren. Welke zonderlinge overeenkomst!

Weenen, *6 juni.* Volgens den *Lloyd* heeft eene compagnie Engelsche kapitalisten aan de Turksche regering het voorstel gedaan, op eigen kosten een spoorweg aan te leggen van Konstantinopel langs de zeekust naar Salonica, volgens verdragen, met de Turksche regering te sluiten.

— De Hongaarsche liberalen hebben thans ook een manifest uitgevaardigd, waarin zij voor de reorganisatie van hun land de volgende eischen doen: 1o. algemeene amnestie en verbanning der gevaarlijkste personen; 2o. opheffing van den staat van beleg; 3o. het onmiddellijk bijeenroepen van een landdag volgens de kies-wet, welke in 1848 gediend heeft, of volgens eene andere, door de regering te octrooijeren, 4o. krooning des Konings op dienzelfden landdag.

De eischen van dit programma verschillen zoozeer van de inzigten onzer ministers, dat het niet te denken is, dat daaraan in eenigzins ruime mate zal worden voldaan.

Hamburg, *6 juni.* Men wil weten, dat hier binnen kort de invoering van het burgerlijk huwelijk tusschen Israëliten en Christenen te wachten staat, onder de bepaling nogthans, dat beide partijen vóór het sluiten des huwelijks zullen overeenkomen, in welke godsdienst zij hare kinderen zullen opvoeden en daarvan eene verklaring afleggen.

— Uit Kopenhagen wordt gemeld, dat de minister van Oorlog, generaal *Hansen*, naar de armee vertrokken is.

Hamburg, *7 juni.* Uit Stockholm wordt gemeld, dat de eerste afkondiging des huwelijks van den Kroonprins met de Nederlandsche Prinses, op 2 dezer heeft plaats gehad en dat de landing der vorstelijke personen in den Thiergarten tegen den 15den werd verwacht, van waar na eenig verblijf op het kasteel Haga, de plegtige intogt in de hoofdstad op den 19den zoude plaats hebben.

Keulen, *8 juni.* Uit het verslag der commissie voor de financiële aangelegenheden van de landsvergadering van Hessen-Kassel, nopens het door de regering ingediende wets-ontwerp, waarbij zij wordt gemagtigd eene leening van 760,000 thalers te sluiten, ten einde in het dadelijk en knellend geldgebrek te voorzien, en waarbij wordt voorgesteld, om zich niet met dit ontwerp te vereenigen, blijkt de groote verbittering, welke tegen het ministerie *Hassenpflug* bestaat. Daarin wordt o. a. gezegd, dat, hoezeer de vergadering reeds vrij duidelijk had te kennen gegeven, dat zij in dit ministerie geen vertrouwen stelde, het echter schijnt, dat de regering daarvan nog niet genoegzaam overtuigd is. De commissie meent, dat het mistrouwen jegens de regering in de laatste dagen, zoo mogelijk, nog meer is toegenomen; en dat het niet geraden is, om eene zoo groote som, als die, welke in het ontwerp wordt voorgedragen, ter beschikking te stellen van een bewind, hetwelk door de standen-vergadering wordt beschouwd als een onheil voor het land, en als het verderf voor de regering. Vervolgens wordt in het verslag de handelwijze van het bewind, ten aanzien der Duitsche aangelegenheden, ten sterkste afgekeurd, en het tegen den heer *Hassenpflug* aanhangige regtsgeding op nieuw besproken, en ten slotte gezegd, dat deze minister, gedurende de jaren 1832 tot 1837, eene dubbele bezoldiging als minister had genoten, en zoodoende de schatkist een nadeel van 9000 daalders had berokkend. Te dezer zake zou tegen hem een burgerlijk regtsgeding worden aangevangen.

ENGELAND.

Londen, *8 juni.* Met de stoomboot *Pacific*, kapitein *Nije*, eergisteren te Liverpool aangekomen, zijn berigten uit New-York ontvangen, loopende tot 27 mei, van den volgenden inhoud:

De generaal *Lopez* is te Cardenas ontscheept, het garnizoen, 60 man sterk, heeft na een kort gevecht de vlugt moeten nemen. Men verzekert dat *Lopez* op Matanzas aanrukt, en dat hij de rails van den spoorweg van Cardenas heeft opgenomen. De autoriteiten van Cuba zetten hare toebereidselen voort om krachtdadig weerstand te bieden. Zij hebben een groot vaartuig tot de expeditie behoorende, dat aan het eiland Woman gestationneerd, bevelen wachtte om de expeditie te volgen, genomen. Er heerscht een panische schrik te Havana. De krijgswet is aldaar geproclameerd; er geschieden dagelijks talrijke wervingen en zelfs de vreemdelingen zijn uitgenoodigd afzonderlijke korpsen te vormen. De kapitein-generaal heeft eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij Cuba in staat van beleg verklaard en geblokkeerd is geworden, en waarbij tevens berigt is dat aan geen der opstandelingen die met de wapens in de hand gegrepen wordt, genade zal verleend worden, zoo min als aan hen die de opstandelingen wapenen of levensmiddelen verschaffen. Er zijn 2000 man troepen tegen *Lopez* afgezonden. Bij het vertrek van de stoomboot van Havana liep het gerucht dat ook de krijgsmagt van *Lopez* met 2000 man was versterkt geworden.

De bevolking van Cuba wordt op 1,400,000 personen geschat, voor de helft uit negerslaven bestaande. De blanke bevolking telt ongeveer 400,000 zielen. Het overige bestaat uit mulatten en vrije negers.

Het garnizoen des eilands is, met de eerst onlangs aangekomene versterkingen, ongeveer 30,000 man groot, bijna uitsluitend Spanjaarden. Men wil, dat de blanken, die bijna een vierde gedeelte der bevolking uitmaken, goed gezind zijn jegens het Spaansche bestuur; doch op de medewerking van de overige drie vierden in het belang van den tegenwoordigen stand van zaken, valt niet te rekenen, en vooral op hunnen bijstand grondt generaal *Lopez* de hoop van welslagen.

De stad Matanzas, werwaarts generaal *Lopez* leger zich na zijne eerste zegepraal te Cardenas gerigt heeft, ligt 45 mijlen van Havana en telt 30,000 inwoners, terwijl het garnizoen, oorspronkelijk van 1500 man, op de eerste tijding der ontscheping van generaal *Lopez*, nog met 800 man uit Havana versterkt is.

The Republican, het orgaan der regering te Washington, deelt mede, dat acht oorlogschepen van de zeemagt der Vereenigde Staten, gezamenlijk voerende 179 stukken, waren afgezonden om de expeditie van generaal *Lopez* te vermeesteren.

— Uit Parijs wordt aan de *Globe* als volgt geschreven: Ik kan u verzekeren, dat de Russische diplomatieke agent alhier van zijnen souverein den last heeft ontvangen, niet in het minst de partij te ondersteunen, die zich beijvert om tusschen Engeland en Frankrijk eene vredebreuk tot stand te brengen. Welke ook de stille wenschen van den Russischen Keizer wezen mogen, is hij te voorzigtig om mede te werken tot het storen van den Europeschen vrede, op een oogenblik, dat vorsten al hunne kracht noodig hebben om de demagogische partijen in bedwang te houden.

— Brieven uit Erzerum van 11 mei maken melding van een voorval, hetwelk ernstige gevolgen had kunnen hebben, doch door de krachtdadige tusschenkomst van den Britschen gezant in der minne en met eere is vereffend. Een onder Britsche bescherming geplaatste Armeniër, die den Russischen consul te Tauris had beleedigd, werd met geweld voor den vizier van Azerdiedjan gebragt, die hem op de klagt van den consul stokslagen deed geven. De op dat oogenblik afwezige Engelsche consul, bij zijne terugkomst van het gebeurde onderrigt zijnde, protesteerde terstond tegen deze handelwijze en daar men op dezen stap des consuls geen de minste acht sloeg, schreef hij aan den Britschen gezant te Teheran, de kolonel *Sheil*, die, in weerwil van de intrigues van den Russischen ambassadeur, door zijne krachtige houding volledige voldoening van het Perzische kabinet ontving, namelijk de afzetting van den vizier,

apologie van het stedelijk bestuur van Azerdiedjan aan den Engelschen consul en schadevergoeding aan den Armeniër. De uitslag van dit vooral heeft aan den Britschen invloed nieuwe kracht gegeven en veel indruk gemaakt.

BELGIE.

Brussel, *9 junij.* De dag van gisteren was ongelukkig voor het Fransche ministerie. De vrijspraak van het dagblad *l'Evenément* en de keuze van den generaal *de Lamoricière*, die bij de eerste stemming aan het hoofd der leden geplaatst is, om de commissie uit te maken welke belast is met het onderzoek van het wets-ontwerp op de organisatie van het leger, — zijn teleurstellingen voor het kabinet, die echter niet veel te beteekenen hebben. Gewigtiger zijn de nederlagen die hetzelve heeft ondergaan. Het artikel van het wets ontwerp op de deportatie, waarbij aan dit ontwerp alle terugwerkende kracht wordt ontnomen, en dat in spijt der pogingen van het ministerie, bij de tweede beraadslaging werd aangenomen, is gisteren met 329 tegen 315 stemmen definitief vastgesteld.

Voorts zijn er van de leden der commissie, in de bureaux benoemd om het wets-ontwerp te onderzoeken betreffende de verhooging van het tractement van den President der Republiek, tien meer of minder daar tegen en slechts vijf vóór hetzelve gestemd.

Dit laatste feit is het ergste. Het plaatst niet slechts het ministerie, maar ook den President der republiek in eene hoogstmoeijelijke positie. Het is waar dat de tegenstand der tien leden die het ontwerp verwerpen, niet stellig en bepaald is; met uitzondering van drie of vier, stellen zij veranderingen in het ontwerp voor, doch die middenweg, schoon hij den President uit zijne tegenwoordige finantieële moeijelijkheden zoude redden, maakt niettemin, in zeker opzigt, eene des te grootere inbreuk op zijne waardigheid.

De grootste kans van aanneming heeft dus het voorgestelde middel, dat bestaat in het verleenen van het noodige krediet om achterstallige schulden te dekken en nieuw gemaakte te betalen, zonder iets voor het vervolg toe te staan. Daarenboven spreekt men van een crediet, alleen voor 1850, zoodat men voor 1851 tot eene nieuwe aanvraag verpligt is en ook weder daarover zal moeten gestemd worden. Eindelijk willen nog andere leden, — zich grondende op de memorie van toelichting van het wetsontwerp, waarin gezegd wordt, dat de verhooging der gevraagde kredieten bestemd is om door den President der republiek besteld te worden tot werken van liefdadigheid, tot aanmoediging van kunsten en wetenschappen, — dat men zich bepaalde tot het op de begrooting van twee of drie ministers invoeren van een fonds, waarover de President zoude te beschikken hebben, maar met een contreseing van den minister.

Zooals men ziet, dragen al die voorstellen, in meerdere of mindere mate de blijken van mistrouwen jegens het ministerie. Slechts ééne zaak is tot nu toe zeker, deze namelijk, dat twee derden van de leden der commissie tegen het wets-ontwerp zijn, zoo als het is voorgesteld.

Welke zullen de gevolgen van dien tegenstand zijn, als de vergadering daarbij volhardt? Het eerste schijnt de aftreding van het ministerie te zullen zijn, dat volgens het zeggen der ministeriële bladen zelven, in de bureaux, van de aanneming des ontwerps, zoo als het is voorgesteld, eene quaestie van vertrouwen of zoo men liever wil, eene kabinets-quaestie heeft gemaakt.

Maar hoe zal men dit ministerie vervangen? En dan, zoo men het ontwerp, zoo als het is aangeboden, verwerpt en eene der bedoelde veranderingen daarin brengt, zal dan de President die transactie aannemen? Dit is niet zeer waarschijnlijk.

De toestand blijft dus in Frankrijk van eenen zeer bedenkelijken aard.

Het vonnis waarbij de aartsbisschop van Turijn, Mgr. *Franzoni* veroordeeld was tot ééne maand gevangenis, bepaalde, dat die tijd gerekend zoude worden aan te vangen met den dag van zijne voorloopige inhechtenisneming, zoodat hij dan ook eenige dagen na zijne veroordeeling en wel den 2den junij, op vrije voeten is gesteld.

De Hertog van Genua is den 3den junij met zijne jonge gemalin te Turijn aangekomen. De bevolking heeft van de Sardinische grenzen af tot aan de hoofdstad, de jeugdige Duitsche prinses, die zich aan het huis van Savoije heeft verbonden, met levendige geestdrift ontvangen.

De zitting der Sardinische kamer van afgevaardigden van den 2den junij, heeft niets belangrijks opgeleverd.

De *Gazette de Milan* meldt dat de gezant van den Sultan, die op reis is naar Weenen van zijnen Souverein in last heeft, zich ook naar Rome te begeven, om den Heiligen Vader hulde te bewijzen.

Antwerpen, *8 junij.* Na vier dagen debatten, heeft het hof van assises alhier vonnis geveld in de zaak van den moord van kapitein *Lauwers* en zijnen stuurman *de Jonghe*, van het schip *Maria Antoinette*, door het scheepsvolk in West-Indië. Er waren aan de jury 45 vragen voorgelegd. Ingevolge de uitspraak, zijn *F. C. Loy* oud 21 jaren en *L. J. F. van de Weghe*, oud 19 jaren, schuldig verklaard aan voorbedachten moord op den persoon van kapitein *Lauwers* en stuurman *de Jonghe*, en dienvolgens veroordeeld tot de straffe des doods. Het vonnis bepaalt dat de executie zal plaats hebben op de groote markt der stad Antwerpen. Wat aangaat *Hazebroeck* en *Filiaert*, zij zijn bij gebrek aan genoegzame bewijzen onschuldig verklaard en onmiddellijk in vrijheid gesteld.

FRANKRIJK.

Parijs, *8 junij.* De telegrafische depêche uit de departementen blijven geruststellend. Nergens hebben zich verschijnselen van wanorde vertoond. Ook luiden de berigten omtrent meerdere levendigheid in de handelszaken, uit verschillende steden gunstig.

— Het dagblad *l Ordre* zegt, van den heer *Odilon Barrot* en verscheidene zijner vroegere ambtgenooten de verzekering ontvangen te hebben, dat het op 31 october opgetreden kabinet nimmer eenige verbindtenis heeft aangegaan, welke men het regt zou hebben in te roepen, tot ondersteuning der aanvraag tot verhooging van het tractement des Presidents.

— Het kader der Fransche marine bestaat thans uit 2 admiralen, *Roussin* en *Mackau*: 10 vice-admiralen, 20 schout-bij nachts, 106 kapiteins ter zee, 225 kapitein-luitenants, 637 luitenants ter zee 1e klasse, 525 luitenans ter zee 2 klasse, 96 adelborsten 1e. en 228 2e. klasse. In aanbouw zijn thans 2 linieschepen 1e. rang (120 stukken), 9 linieschepen 2e rang, (100 stukken) en 11 van den 3den rang (80 a 90 stukken); 18 fregatten, 4 korvetten, 3 stoomschepen van 400, 2 korvetten van 300 en 2 avisos van 100 paardenkracht; te zamen alzoo 54 vaartuigen.

— Men verzekert als stellig, dat een ontwerp van schikking tusschen den President der Republiek, persoonlijk, en den Markies *v. Normanby*, Britsch gezant, is vastgesteld, en dat het is voor de bepaalde ratificatie van dit ontwerp, dat de gezant naar Londen vertrekt.

— Op bevel van den President zal een metalen standbeeld van den beroemden scheikundige, *Gay-Lussac*, te Parijs worden opgerigt.

— Gisteren avond en gedurende den afgeloopen nacht hebben talrijke arrestatiën plaats gehad, welke het gevolg zijn van afgelegde bekentenissen in de zaak van de geheime wapenfabrieken.

— Het schijnt, dat het vervaardigen van valsche bankbriefjes op groote schaal en op de voornaamste punten van Europa gedreven wordt. De politie te Parijs heeft berigt ontvangen, dat te Milaan, Napels, Munchen en Berlijn falsarissen waren in hechtenis genomen.

— Een brief van St. Leonards, gedagteekend 7 junij, meldt dat de gezondheidstoestand van *Lodewijk Philips* dagelijks verergert. Hij ontvangt bijna niemand meer. Eenige personen, tot het gezin van een oud-minister van den Koning behoorende, bevinden zich sedert meer dan eene week te St. Leonards, zonder tot den Koning te zijn toegelaten, die daarin door zijne zwakte wordt verhinderd.

SPANJE.

Madrid, *4 junij.* Er wordt gesproken van eenige wijzigingen, welke in het kabinet zouden plaats vinden. De generaal *Figueras* zou, naar men zegt, als minister van oorlog vervangen worden door den generaal *Cordova*, en benoemd tot kapitein-generaal van Madrid. Dit berigt vereischt echter allezins bevestiging.

— Zondag 2 junij is in de groote zaal der Bank van San Fernando de tweede bijeenkomst gehouden van de gedelegeerden der Spaansche fondsenhouders, ten einde zich te verstaan over de vertogen, nopens de regeling der schuld in te dienen. Na eene korte discussie heeft de vergadering, welke door den heer *Aldamar* voorgezeten werd, besloten eene commissie te benoemen, welke belast zou worden met de regerings-commissie zich te dier zake te verstaan, alsook met die der gedelegeerden van buitenlandsche fondsenhouders. Deze commissie is zamengesteld uit de HH. *M. A. Hompanera de Cos*, *Gabisio Cascol*, *Joaquin Aldamar*, *Luïs Maria Pastor*, *Manuël Pascual Vela*, *Jose Cano Sainz*, *Ing. Oles*, *A. de Murga*, *D. Norzagaray*, *Luïs Page*, *M. Angulo*, *N. Alvarez Pedro del Valle.* Heden houdt deze commissie eene bijeenkomst, om een president en een secretaris te benoemen.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, *10 junij.* De minister van finantiën heeft, bij resolutie van 17 mei jl., bepaald, mot wijziging van § 9 der algemeene instructie, vastgesteld bij resolutie van 18 augustus 1845, dat de ontvangers der directe belastingen, in de gemeenten van 5000 zielen en daarbeneden, welke tevens met de ontvangst van andere middelen zijn belast, op al de dagen, dat zij voor de ontvangst dier middelen zitting houden, de gelden, welke hen tot kwijting van directe belastingen worden aangeboden, ook zullen moeten aannemen, onverschillig of de aanslagen tot de gemeente, alwaar het kantoor is gevestigd, dan tot andere gemeenten, onder hun kantoor ressorterende, betrekking hebben.

— De munten te Alkmaar gevonden, waarvan onlangs melding is gemaakt en welker getal reeds tot ruim 50 gestegen is, zijn waarschijnlijk van vóór het jaar 1560; ééne daarvan draagt het jaartal 1551, de andere zijn zonder jaartal. Het zijn, volgens de Antwerpsche thresoor van 1580, ducaten, gouden kroonen, een roosennobel en waarschijnlijk een groote cricysaet van Portugal. Men mag dus aannemen, dat die munten, wier bedrag toen een schat was, verborgen zijn óf met het beleg van Alkmaar (1572), óf, toen omstreeks 20 voorname ingezetenen om geloofsijver werden verbannen, met verbeurd-verklaring hunner goederen (1560). (*Amst. Ct.*)

's Gravenhage, *10 junij.* Heden morgen ten tien ure heeft, in de orde en op de wijze, bij het daarvan opgemaakte programma bepaald, de plegtige begrafenis plaats gehad van wijlen Z. K. H. *Willem Frederik Maurits Alexander Hendrik Karel*, Prins der Nederlanden. Ten tien ure heeft de trein 's Konings paleis verlaten. De lijkkoets was met zwart fluweel overdekt; de pluimen, aan de vier hoeken van den lijkwagen geplaatst, wit en zwart. De Koninklijke Kroon was op een rood fluweelen kussen op de kist bevestigd en met bloemen omgeven. Eene zeer talrijke menigte, zoo uit deze stad, als van elders, bevond zich langs den weg geschaard, om van hare deelneming aan deze treurige plegtigheid te doen blijken. Ieder ouderhart vooral zal gewis de diepe smart gevoelen, die het zoo onverwacht verlies van een lief en veelbeloovend kind moet verwekken. Moge het Koninklijk gezin voor verdere soortgelijke rampen behoed blijven.

— Naar men verneemt, heeft het H. M. de Koningin behaagd, den graaf *van Bylandt*, med. doct., die wijlen Z. K. H. Prins *Maurits* in HD. ziekte heeft bijgestaan, als een blijk van achting voor de door hem bewezene diensten, te vereeren met eene gouden snuifdoos, omzet met brillanten en versierd met het naamcijfer van H. M. (*S.*).

— Heden overleed alhier in hoogen ouderdom, de heer *D. Ragay*, tresorier des Konings, welke betrekking hij ook vele jaren onder Zr. M. voorgangers vervuld heeft, en in welke hij zich steeds de algemeene achting wist te verzekeren, door de meeste naauwgezetheid, menschlievendheid en opregte trouw voor het Stamhuis van Oranje en voor het Vaderland.

— De commissie, door de Tweede Kamer belast met het aanbieden van een adres van rouwbeklag aan den Koning, wegens het smartelijk overlijden van hoogstdeszelfs beminden tweeden zoon, Z. K. H. Prins *Maurits* der Nederlanden, heeft zich heden avond te 7 ure van die taak gekweten en Z. M. op dezen treurdag het vastgestelde adres aangeboden.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, heeft de Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp der provinciale wet, haar algemeen verslag daaromtrent uitgebragt. De beraadslaging over dat wets-ontwerp is bepaald op vrijdag den 14den junij, tenzij alsdan de beraadslaging over de kieswet nog niet mogt zijn afgeloopen. Daarna is de vergadering overgegaan tot de behandeling der afzonderlijke artikelen van het wets ontwerp tot regeling van het kiesregt enz. Bij de beraadslaging over art. 1 zijn mede eenige amendementen, op dat artikel voorgesteld, behandeld, onder anderen een van den heer *van Doorn*, strekkende om de laatste zinsnede van het artikel te wijzigen, en die te lezen als volgt:

»Tot de bevoegdheid van kiezer van leden van den gemeenteraad, wordt de betaling *gevorderd eener som bij de gemeente-wet vast te stellen.*"

Dit amendement is, nadat de beraadslaging over art. 1 gesloten verklaard was, met 33 tegen 32 stemmen aangenomen.

De stemming over de andere amendementen op dit artikel voorgesteld, alsmede die over het artikel zelf, is, daar die amendementen den census betreffen, voorgedragen in de eerste bij dit ontwerp behoorende tabel en deze in verband staat met eene andere tabel, vermeld in art. 100, uitgesteld tot na de behandeling van dat art. 100.

Morgen ochtend te elf ure zal tot de beraadslaging over het 2de artikel worden overgegaan.

Leiden, *9 junij.* De Prins van Canino *Charles Lucien Bonaparte*, heeft dezer dagen alhier bij den heer *Brill* uitgegeven, het eerste deel van *Conspectus generum Avium* (overzigt over de geslachten der vogels). Dit hoogst belangrijk ornithologisch werk, de vrucht van 25 jarige ijverige en onafgebrokene onderzoekingen in alle voorname museën en bosschen van Europa en Amerika, heeft de vermaarde en merkwaardige schrijver aan zijnen vriend, onzen beroemden natuuronderzoeker dr. *H. Schlegel*, conservateur van het rijks-museum, in eene voorrede die in den vorm van eenen brief aan Z. E. Z. Gel. geschreven, is opgedragen. Wij maken hiervan voornamelijk melding wijl het voor ons een strelend gevoelen is, op eene zoo schitterende wijze de groote verdiensten van eenen landgenoot erkend te zien.

(*N. R. C.*)

Leiden, *10 junij.* Heden zijn de feestelijkheden door eene vereeniging van ongeveer honderd oudstudenten van 1830—39 aan den Burgt geopend, die aldaar eenen maaltijd houden. De toevloed van vreemdelingen groeit nog gedurig in grooten getale aan. De stad heeft reeds nu, door het uitsteken van eene menigte vlaggen, een feestelijk aanzien. Heden avond heeft er vereeniging plaats aan *de Vink* van oud-studenten van 1840—46 met dames; bij welke gelegenheid de liedertafel: *de Avondster*, op een verlicht vaartuig eene serenade zal geven. (*L. C.*)

Utrecht, *6 junij.* Gisteren avond had alhier het feest plaats, dat Utrecht's ingezetenen ter eere van heeren studenten gaven. Het werd door het schoon-

ste weder begunstigd en de talrijk opgekomene feestvierenden waren eenstemmig in het toebrengen van hulde aan heeren commissarissen voor de smaakvolle wijze, waarop alles ingerigt was. Voor dat de muzijk eenen aanvang nam, betuigde de voorzitter van de commissie zijn leedwezen, dat hij dit feest, wegens het treurig overlijden van Z. K. H. Prins *Maurits*, niet konde bijwonen, doch dat hij, wijl dit feest onmogelijk konde uitgesteld worden, een der heeren commissarissen verzocht had, zijne plaats te vervullen. Gedurende den avond deden zich afwisselend twee orchesten hooren, namelijk: dat der stedelijke harmonie en dat van den heer *J. E. Stumpff*. Al spoedig werd overgegaan tot het ontsteken van de verlichting, die even luisterrijk als smaakvol was, zoodat de zoogenaamde Nieuwe Baan geheel het voorkomen van een Oosterschen tuin verkregen had. Kort voor het afsteken van het vuurwerk, werd door een der heeren commissarissen, uit naam van Utrecht's ingezetenen een toast uitgebragt op den groei en bloei van Utrecht's Akademie en aan heeren studenten dit feest aangeboden, als een flaauw bewijs van de belangstelling der Utrechtsche burgerij in het behoud der Akademie. Hierop werd door den heer v. N., prorector van den senaat, op eene welsprekende wijze geantwoord, die, wenschende dat de harmonie, waarvan dit feest een zoo groot bewijs was, tusschen burgers en studenten, moge blijven bestaan, een heildronk instelde op Utrecht's burgerij. Hierna werd het vuurwerk afgestoken, dat de algemeene goedkeuring herhaalde malen verwierf, waarmede deze genoegelijke avond, die langen tijd door de feestvierenden gaarne zal herdacht worden, besloten werd.

Zwolle, *7 juni*. Gisteren had de algemeene vergadering van aandeelhouders in de *Overijsselsche Kanalisatie-Maatschappij* plaats. Er werden vertegenwoordigd 2017 stemmen of aandeelen.

Ofschoon de behandeling der concept-statuten eenige discussiën veroorzaakte, in den aanvang vooral over de wijze van hoofdelijke stemming of stemming bij aandeelen, zijn dezelve echter met eene groote meerderheid van stemmen aangenomen; de *Ov. Sp. M.* en de provincie Overijssel bragten alleen 1600 stemmen uit.

De concessie is insgelijks aangenomen, alhoewel de discussie over de verbreeding der sluizen, in plaats van 5. 3 el op 6 el, zeer werd gegispt en misschien aanleiding zal geven tot bedenkingen bij het gouvernement.

Thans zullen beide concepten ter goedkeuring en bekrachtiging, aan den Koning worden aangeboden en daarna wederom in eene algemeene vergadering ter teekening aan de aandeelhouders worden voorgelegd.

Van de benoeming van de ingenieurs bij deze werken, is nog niets met zekerheid bekend; men noemt intusschen als zoodanig de heeren *Staring*, *van Diggelen* en *van de Kasteele*. (*Amst. C.*)

Arnhem, *10 juni*. Heden in den vroegen morgen had de plegtige ter-aarde-bestelling plaats van het lijk van den kunstschilder; den heer *J. R. Matthijssen*, door wiens afsterven der kunst een gevoelige slag is toegebragt. Het Natuurkundig Genootschap: *Tot Nut en Vergenoegen*, dat hem vroeger, wegens belangeloos aan hetzelve bewezene diensten, benoemd had tot *Eerelid*, hulde willende brengen aan de kunst, door *Mathijssen* zoo gelukkig beoefend, en wenschende een blijk te geven van achting voor den ontslapene, — had aangeboden het lijk grafwaarts te geleiden. Een groot gedeelte des Genootschaps deed dit in vereeniging met de Liedertafel *Euterpe*, die hem onder hare leden telde. Toen het lijk in den grafkuil was nedergelaten, werd door laastgenoemde vereeniging een statig lied aangeheven, dat diepen indruk maakte op al de aanwezigen en het duidelijk bewijs leverde dat ook daar waar de ziel hoog ernstig gestemd is, waar veel herinnert aan vergankelijkheid en dood, maar ook veel aan een schooner leven, — de welluidende toonen van het gezang het plegtige van het oogenblik aanmerkelijk verhoogen. Eere die beide vereenigingen, door welke wetenschap en kunst wordt beoefend, voor deze hulde der kunst openlijk gebragt! Eere haar beiden, voor het blijk van achting haar medelid betoond! Mogen zij groeijen en bloeijen en elke op hare wijze, verlichting en veredeling blijven bevorderen! (*Ingezonden.*)

Arnhem, *11 juni*. De markies de *Thouars*, die voor drie jaren door de regtbank te Zierikzee, wegens een dagblad-delict, tot twee jaren gevangenisstraf is veroordeeld, is deze week, op reis van het Laar, koningrijk Hanover — waar hij sedert dien tijd verblijf hield — naar Amsterdam, door de politie van Hardenberg, tusschen deze plaats en Ommen gearresteerd, en naar Zwolle vervoerd. Men voegt er bij, dat hij door eene vrouw uit het Laar zoude zijn verraden, die den kantonregter van het kanton Ommen, wonende te Hardenberg, van zijne aanwezigheid zijn op Nederlandsch grondgebied zoude hebben kennis gegeven. (*Dr. Ct.*)

Mengelwerk.

Badplaatsen.

—

I. Aken.

Daar het saizoen weder aanbreekt waarin men zich voorbereidt om de eene of andere badplaats te bezoeken, zoo zal het welligt bij het groote publiek niet onwelkom zijn, eenigzins kennis te maken met de voornaamste Duitsche badplaatsen, ten einde eenen leiddraad te erlangen bij de keuze van het badoord, waar men herstel van gezondheid of wel bloote verpoozing zoeken wil.

Wij stellen ons derhalve voor, zoo uit eigen ervaring als uit vertrouwenswaardige bronnen, aan de lezers der *Arnhemsche Courant* eenige inlichtingen en bijzonderheden mede te deelen, zoo omtrent den geneeskrachtigen aard der betrokken wateren, als aangaande het oponthoud aan derzelver bronnen; waarbij wij niet verzuimen mogen allereerst te waarschuwen tegen eene even schadelijke als algemeen verbreide meening, namelijk: dat, doen zij al geen goed, zij niet schaden. Neen, de meeste derzelve, ook diegene wier water als het onschuldigst wordt beschouwd, b. v. het Homburgsche water, kunnen in onderscheidene gevallen hoogst noodlottig worden, en wij zouden menig geval kunnen aanhalen waarin zij zich doodelijk betoonden. Geen der minerale wateren, derhalve, behoort ooit zonder medischen raad en geneeskundige leiding, te worden gebruikt.

»De minerale wateren," zegt de beroemde arts Alibert, »zijn begaafd met eene soort van levenskracht, »die aan al de ligchamen des aardbols gemeen is; »zij zijn als het ware bezield met eene menigte van »grondstoffen, die lang en misschien altoos aan on»ze scherpzinnigste nasporingen zullen ontsnappen. »Intusschen zijn het minder de bestanddeelen dier »wateren dan wel derzelver werkingen, waarvan »de kennis zoo gewigtig is; slechts de ervaring en »de praktijk kunnen die kennis verschaffen en de »goede uitkomsten aan de hand doen, welke men, »in deze of gene ziekte van het bedoelde water »verwachten mag."

De thermale bronnen van Aken zijn, hetzij men hare wateren drinke, hetzij men er zich in bade, een krachtig middel ter aanwakkering der levensbeginsels. Derzelver bestanddeelen (het water zelf, als zoodanig beschouwd) worden in hunne werking aanmerkelijk ondersteund door de warmte en de verschillende gassen die zij bevatten. Deze zijn het die, als de wateren worden gedronken, de organen van den onderbuik opwekken, hen eene groote mate van activiteit bijzetten en de hinderlijke of schadelijke stoffen verwijderen. Het zijn de vlugtige deelen dier wateren die hunne uitwerking verhoogen, welke ook de hoeveelheid van in deze gassen opgeloste zwavel zij; het is juist in deze verbinding dat die wateren eenen heilzameren invloed oefenen door de activiteit van het gansche organismus te verlevendigen, en inzonderheid door zijne reactie tegen de metallieke vergiften, als lood, kwik, arsenik, waarvan de heillooze uitwerking zich alzoo vernietigd ziet. Bij deze goede hoedanigheden voegt zich nog de werkingskracht van het koolzuur, heilzaam bestanddeel van zoo vele minerale wateren, hetwelk dezelve over het algemeen geestrijk maakt, en zoo zeer doet medewerken tot de spijsvertering en tot de verlevendiging van het vaatstelsel.

Voorwaardelijk echter, en verschillend naar gelang van de verscheidenheid der wateren en derzelver aanwending, zijn de uitwerkselen. Inwendig gebruikt, wekt het Akensch water onmiddellijk de inwendige organen op, en rigt derzelver werking naar buiten; de in het ligchaam opgehoopte ziekte-stoffen worden er op verschillende wijze uitgedreven. Zeer warm en in zekere hoeveelheid gebruikt, kunnen die wateren te zeer prikkelen en zelfs purgeren, doch de purgatie is niet altoos, gelijk velen waanden, het uitwerksel der kuur door middel van drinken. Men heeft, integendeel, bij het begin der kuur menigwerf een gebrek aan ontlasting waargenomen, waarin alsdan door de bijvoeging van eenig Glauberzout voorzien wordt. In het algemeen zijn geringe hoeveelheden van het water bevorderlijk voor de spijsvertering; en het komt zelden voor dat de maag ze niet verdragen kan. Dikwijls heeft men gevraagd of die wateren verzwakten? Zeer zeker verzwakken zij, als men er te veel van drinkt; doch dit is het geval met alle geneesmiddelen, buitenmatig gebruikt.

Wat het bad betreft, zoo werkt het middellijk op het geheel van de oppervlakte des ligchaams, tot op de inwendige organen. Dit is de voorname geestrijke kracht, vooral door middel van de warmtestof, die zoo weldadig is voor het organismus, in de huid doordringt, aan de zenuwen en bloedvaten activiteit bijzet en, in één woord, allengs de levenskracht des badenden verhoogt, in voege, dat hij er door in staat gesteld wordt, om de ziekte-stoffen uit het lichaam te drijven. Daarbij valt nog op te merken, dat behalve deze uitwerkselen, het minerale water, als bad gebezigd, nog andere werkingen oefent, b. v. het vermeerderen der uitwaseming, het verbeteren van de afscheiding en het regelen van den bloedsomloop.

De uitwerking van het *gewone* bad is kalmer en minder hinderlijk als men het neemt ter warmte van het bloed, en het met mate gebruikt. Aanvankelijk moeten die baden verhittend voorkomen; zij kunnen zeer gevaarlijk worden als men ze in grooten getale en zeer warm neemt; terwijl zij daarentegen met mate en voorzigtigheid aangewend, den kranken versterken.

De *douches*, welke men niet alleen op het een of ander lid of gedeelte des lichaams rigt, maar ook volgens de te Aken gebruikelijke methode van wrijvingen, aanwendt om het gansche ligchaam te prikkelen, zijn nog veel doordringender dan de baden. Zij zijn vooral zeer krachtdadig als er plaatselijke, inwendige of uitwendige gebreken bestaan. In dat geval moet de waterstraal op die plek gerigt worden; dit geschiedt mede als men deze vochten van eenig gedeelte des ligchaams afwenden wil; dan wordt de douche aan de onderdeelen des ligchaams gegeven, om er den bloedsomloop te vermeerderen, en het bloed der bovendeelen benedenwaarts af te leiden; de *douche* duurt gemeenlijk in den aanvang 10, later 15 en 20 minuten.

Ten onregte huiveren sommige patienten voor de aanwending der *douches* en der wrijvingen; ofschoon men ze over het algemeen, niet aangenaam vindt, zijn zij niet pijnlijk en worden zelfs door sommige vrouwen met genoegen genomen.

Veelal ook is de uitwerking der baden en *douches* zoodanig, dat de geneesheer het plaatsen van eenige koppen voorschrijft.

Menigmaal worden er ook *dampbaden* voorgeschreven; daarin ontwikkelt zich de kracht der thermale wateren in ganschen omvang. Die baden, mits met tusschenpoozen en omzigtigheid gebezigd, kunnen ook door zeer verzwakte lijders worden genomen; voor hen die door beroerte getroffen zijn, worden zij veelal onmisbaar geacht. Worden die baden ten hoogsten graad van hitte en gedurende 15 a 20 minuten genomen, zoo grijpen zij meer aan, prikkelen het ligchaam sterk en veroorzaken eene ruime uitwaseming; in dat geval kunnen zij eene tijdelijke verzwakking ten gevolge hebben, doch die uitwerking is slechts relatief. Dampbaden zijn gemeenlijk heilzaam bij onderscheidene ernstige ingewortelde euvelen, inzonderheid huid-krankheden, rheumatismen en jicht.

Bezwaarlijk zou het vallen eene volledige lijst te leveren van alle ziekten waarvoor het gebruik der thermale wateren van Aken en Burtscheid (Borcette) heilzaam is; wij bepalen ons bij de opmerking, dat zij over het algemeen aanbevelenswaardig zijn bij allerlei ongesteldheden der onderbuiks-organen; bij verharding der klieren; scrophuleuse krankheden; plaatselijk of zwervend rheumatisme, jicht, huiduitslag, darters, schorbutieke dijscrasie, pijnen ten gevolge van het gebruik van kwik of metallieke vergiften, doofheid, verlies van de stem, zwakheid van gezigt, en zelfs tijdelijk verlies des gezigts.

Personen die aan bloedstortingen lijden of aanleg hebben voor beroerte, moeten zich over het algemeen, van deze wateren en baden onthouden.

Overigens valt er tusschen de verschillende bronnen van Aken nog eene keuze te doen, hetgeen vooral geldt ten aanzien van het inwendig gebruik des waters 't welk gemeenlijk aan de Elize-bron wordt gedronken. De Keizersbron is verhittender.

Omtrent het gebruik der wateren, kan men slechts eenige algemeene regelen mededeelen; elk moet zich, wat de bijzonderheden betreft, door zijnen arts laten voorlichten.

1. Voorbereidingen voor de kuur zijn nuttig, maar niet noodzakelijk. Slechts neme men de wateren niet te snel na eene ernstige ziekte of slepende koorts; men wachte eerst eene volledige herstelling af.

2o. Het ware badsaizoen is in de maanden juli en augustus; in het voor- en najaar staat men al te zeer bloot aan verkouding, welke zeer schadelijk is.

3o. Het water moet 's morgens vroeg, bij nuchteren maag worden gedronken. Eerst een klein uur na het laatste glas kan, men zijn bad nemen, of wel een ligt ontbijt, en, twee uren later, het bad.

4o. In het bad bewege men zich en wrijve zich het ligchaam; lezen of rooken is nadeelig.

5o. Het water moet de schouders bedekken; doch men bevochtige er zijn hoofd niet mede; het hoofd blijve ongedekt.

6o. Na het bad neme men, bij goed weder, eenige beweging in de lucht, zonder zich echter te vermoeijen.

7o. Als men in het bad, of na hetzelve, een algemeen malaise ondervindt, het hoofd bedwelmd, de borst gedrukt, het onderlijf bezwaard is, enz., zoo zijn dit stellige aanduidingen dat de baden niet geschikt zijn.

8o. Gedurende de gansche kuur gebruike men eenvoudige en ligt te verteren spijzen; sterk gekruide, verhittende en zware spijzen zijn schadelijk; zoo onthoude men zich van ham, zalm, paling, gebak, gedroogde groenten, kaas, versch brood. Vruchten worden slechts uitzonderingswijze veroorloofd; nooit echter vóór, of kort na het bad. Thee wordt zelden toegestaan; weinig boter. Wie aan wijn gewoon is, behoeft er zich niet van te onthouden, en gebruike dezelve met mate; bij voorkeur ligte wijnen.

9o. Des daags, inzonderheid na den maaltijd, te slapen, is streng verboden aan volbloedige, paralytische en hypochondrische personen. Deze, vooral, moeten herhaaldelijk beweging in de vrije lucht nemen: wandelen of rijden; nooit echter tot groote vermoeijenis toe.

10o. Hoe veel glazen te drinken? hoe veel baden te nemen? dit moet voor iedereen door zijnen geneesheer worden bepaald. Gemeenlijk begint men met twee glazen te drinken, met tusschenpoozing van 15 à 20 minuten, en stijgt alzoo tot 3 à 4 glazen; terwijl men gewoonlijk *één* bad des daags neemt, waarin men aanvankelijk 10, eindelijk 30 minuten blijft. In gewone gevallen neme men het bad niet zeer warm; eene matige warmte is 26 graden Re-

aumur. Meestal duren de badkuren te Aken 3, 4, 6 weken.

Overigens moet men niet gelooven, dat men na het nemen van zijn laatste bad of het drinken van zijn laatste glas, zich ten volle hersteld zal vinden. De gezondheid keert slechts langzaam terug. Als men nog langen tijd pijnen, matheid gevoelt, zoo zijn die verschijnselen vaak de voorboden eener volledige herstelling. Maar men moet, na het einde der kuur, zich nog de noodige onthoudingen en behoedzaamheid weten op te leggen. Deze vermaning geldt inzonderheid personen, die met bezigheden en werk beladen, dezelve een tijd lang lieten rusten en ze dan, bij hunne terugkomst, opgehoopt vinden.

Als fooi geven de waterdrinkers, bij hun vertrek, gewoonlijk een thaler aan eenen der *Kellners* der bron.

Wat nu eindelijk, het oponthoud en de levenswijze te Aken betreft, dezelve zijn aangenaam en goedkoop. Goede logementen zijn: *l'hôtel Nuellens*, tegenover de Elize-bron, waar men het minerale water drinkt, waar de muziek speelt en de wandeling is; *l'hôtel des Quatre Saisons*, bij de comedie; *l'hôtel du Grand Monarque; le grand hôtel Dubigk*, naast het Casino; *l'hôtel de la Rose*, tevens het beste badhuis, tegenover het Casino.

Eene zeer goede table d'hôtes, de beste van Aken, wordt in het *hôtel Dubigk* gehouden, te vier ure; men betaalt er 3 francs, zonder den wijn. *A la carte* kan men goedkoop eten in de restauratie van het Casino.

Voor hen die eenigen tijd te Aken vertoeven, zal het ver verkieselijk zijn kamers bij particulieren te huren. Dezelve zijn niet duur; b. v. eene goede slaapkamer, salon en knechtskamertje, bekomt men voor eenen Pruisischen thaler daags; goedkooper nog bij de maand.

Men vindt zeer vele dagbladen en tijdschriften, ook het *Amsterdamsche Handelsblad*, in de voortreffelijke leeszaal van het Casino, waar de entrée gratis is. Een slecht en duur *cabinet de lecture* is bij den boekverkooper MAYER.

Als eenen der beste geneesheeren van Aken noemt men den stads-medicus, doctor HARTUNG.

De omstreken en wandelingen van Aken zijn bekoorlijk. De beroemdste en elegantste wandeling, die men ook te paard en in rijtuig kan afleggen, is naar den *Louisberg*, van waar men een zeer schoon panorama overziet der gansche omstreek en waar gewoonlijk des zondags concerten worden gegeven; men vindt er een koffijhuis en restauratie. Ten zuid-oosten van den *Louisberg*, heeft men den *Salvatorsberg*, die door een klein dal van denzelven gescheiden is, en waarop men eene oude kerk en eene hoeve aantreft. Aangenaam lommer, gedurende de schaarsche dagen van warmte, geniet men in het *Bergerbusch*, waaraan de Franschen den naam van *Bois de Pauline* geven, ter eere der prinses van dien naam, welke deze wandeling bijzonder beminde. De gebouwen, die men er nog aantreft, werden eenige jaren lang door Trappisten, die zich later naar Frankrijk begaven, bewoond. *Schornforst* is een oud slot in ruïnen, ¾ uur van Aken. Frankenberg, een kwartier afstands van Aken, is rijk aan overleveringen. KAREL de Groote had er een jagtslot, en het was aldaar, dat zijne dochter EMMA, het bezoek van haren minnaar EGINHART, gedurende een' winternacht, willende verbergen, denzelven op haren rug over de sneeuw bragt, hetgeen als een bewijs zou kunnen worden aangevoerd van de buitengemeene kracht der toenmalige prinsessen, of de verregaande ligtheid harer minnaars. Een der aangenaamste wandelingen is die welke naar *Kirbrichshof*, een half uur van de stad, leidt; aan den weg derwaarts ziet men een monument, eene kleine marmeren tempel, opgerigt ter eere van het congres der monarchie in 1818. *Kirbrichshof*, met muren omringd, is aanvallig gelegen; men geniet er een fraai uitzigt.

Cornelimunster, een dorp anderhalf uur van de stad, is bekend wegens zijne abdij, die rijk aan relieken is, welke even als de groote relieken van Aken, alle zeven jaren aan het publiek worden vertoond. Ook is de kermis van Cornelimunster in groot aanzien. Eindelijk moet ook nog gewaagd worden van Vaels, een uur afstands van Aken, op den weg naar Maastricht. Dit groot en schoon Hollandsch dorp is bekend wegens zijne lakenfabrieken. Het aldaar vlietende riviertje maakt de grenscheiding uit tusschen Nederland en Pruisen. Prachtige gebouwen, fraaije tuinen, goede herbergen maken van Vaels een der schoonste dorpen, die men kent.

Verder behooren tot de vermaken van Aken, het Theater en de Bals. Laatstgemelde hebben elken zaturdag in het Casino plaats; de toegang tot dezelve is kosteloos voor de badgasten, die, door middel van hunne [illegible] een uitnoodigings-kaartje tot dezelve bekomen, en, bij gebreke daarvan, slechts eene aanvraag daartoe bij de directie behoeven te doen.

Het is onnoodig, naar Aken gaande, zich met Pruisisch geld te voorzien. Hollandsche tien-gulden-stukken zijn er zeer geacht; en franken worden er liever dan Pruisisch geld genomen. Wil men er thalers tegen vijf francs-stukken wisselen, zoo kan het niet dan met een aanmerkelijk verlies geschieden.

De prijs dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels 1.00 en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.